

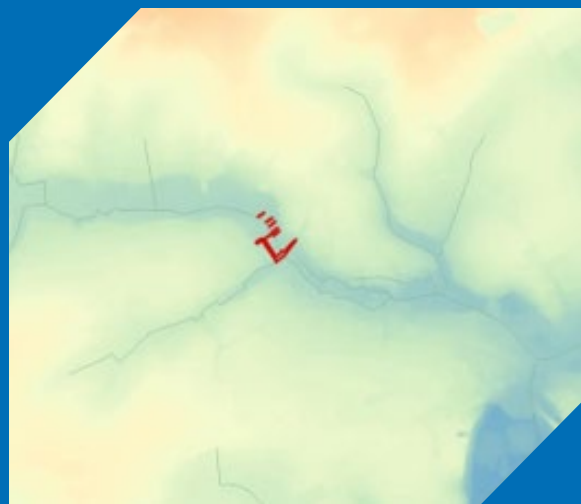

OUTER ZEVENKOTENSTRAAT ARCHEOLOGIE NOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN
ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS- HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

OUTER ZEVENKOTENSTRAAT

ARCHEOLOGIE NOTA – 2020A382

SILKE DE SMET, RUBEN PEDE, BART CHERRETTÉ

DOSSIERSAMENSTELLING

Silke De Smet, Ruben Pede, Bart Cherretté

PROJECT

Outer Zevenkotenstraat – Archeologienota (bureauonderzoek)

Projectcode:2020A382

Projectnaam: 20-OUT-GS

SOLVA Archeologierapport nr. 187

OPDRACHTHOUDER

SOLVA

Projectteam: Archeologie

Gentsesteenweg 1B

9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM

Tel: 053/64 65 20

info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot

p/a Industrielaan 25b

9320 EREMBODEGEM

Tel: 053/64 65 36

archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2019/12.857/18

INHOUDSTAFEL

1	SAMENVATTING.....	6
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	6
1.2	WETTELIJK KADER	6
1.3	VRAAGSTELLING	6
1.4	ONDERZOEKSMETHODE.....	6
1.5	RESULTATEN	6
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	7
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	9
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA	12
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN	12
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	16
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	16
2.2	ASSESMENTRAPPORT	18
2.2.1	METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA	18
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	18
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	18
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	29
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	37
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	38
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	38
3	BIBLIOGRAFIE.....	41
3.1	LITERATUUR.....	41
3.2	WEBSITES.....	41

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1 : Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGL; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	9
Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGL; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	10
Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020).....	10
Figuur 4: Kadasterkaart algemeen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	11
Figuur 5: Ontwerpplan van de bedijking met bufferbekken (bron: D+A NV)	14
Figuur 6: Noordelijk deel van het projectgebied met de te ruimen grachten (bron: D+A NV)	15
Figuur 7: Bodemkaart met aanduiding van Outer (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	18
Figuur 8: Quartairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het onderzoek (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	21
Figuur 9: Tertiairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	21
Figuur 10: Digitaal terreinmodel (algemeen) met aanleiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	22
Figuur 11: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	23
Figuur 12:	23
Figuur 13: Hoogteprofielen 1 en 2 van genomen op het projectgebied ((bron: SOLVA; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	24
Figuur 14: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	24
Figuur 15: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	25
Figuur 16: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	26
Figuur 17: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het prjectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	27
Figuur 18: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	27
Figuur 19: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	28
Figuur 20: Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 14/4/2020)	30
Figuur 21: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)	31
Figuur 22: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)	32
Figuur 23: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)	33
Figuur 24: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)	34
Figuur 25: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	35
Figuur 26: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	36
Figuur 27: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)	37

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: Zicht op het projectgebied vanuit het zuiden.	12
--	----

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Ontworpen toestand van het projectgebied	1/200	06/03/2020	D+A NV; Stad Ninove

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

Stad Ninove wenst een overloopgebied aan te leggen in Outer, ter hoogte van de Zevenkotenstraat. De werken omvatten de aanleg van een wallichaam, een buffergracht en het herprofiëren van een aantal bestaande grachten.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor de aanleg van een overloopgebied**. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **buiten een historische kern** en wordt dus gekenmerkt door een **lage densiteit aan historische bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de landschappelijke historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeorefereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.5 RESULTATEN

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor**

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

stedenbouwkundige handelingen voor de aanlag van een overloopgebied. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

Stad Ninove wenst een overloopgebied aan te leggen in Outer, ter hoogte van de Zevenkotenstraat. Omwille van de **overstromingsgevoeligheid en de zettingsgevoeligheid** van een aanpalende woning, onmiddellijk grenzend aan het projectgebied (westzijde) zijn grootschalige en diepere graafwerken voor een bufferbekken niet mogelijk. Daarom wordt geopteerd voor een uitvoering met oppervlakkige werken, werken in opbouw en herstel van bestaande elementen, namelijk (1) de aanleg van een dijklichaam, (2) een beperkte buffervijver tussen dijk en beek om de overloop naar de beek te temperen en tot slot (3) het herprofilen van een reeks bestaande grachten.

Om het dijklichaam aan te leggen, zal enkel de toplaag (graszoden) verwijderd worden. Verdere afgravingen zijn niet mogelijk gelet op de problematiek van de aanpalende bebouwing. Om de stabiliteit van de dijk te garanderen en de zettingsgevoelige woning te beschermen, dienen de schuifweerstandskarakteristieken van de bodem plaatselijk verbeterd te worden. Er kan daartoe geen grond uitgegraven worden, maar op bepaalde plaatsen worden boringen uitgevoerd waarlangs een bindmiddel in de bodem wordt geïnjecteerd, tot op een diepte van 2,75m. Afhankelijk van deze monitoring kan deze massastabilisatie plaatselijk zijn, of uitgebreid worden over grotere afstand van de dijk. Om de dijk aan te leggen, wordt een smalle werfstrook voorzien. Deze ligt ten oosten van de dijk, naar de beek toe, en dus verwijderd van de woning en de valleirand.

Er zal voorts een kleine buffervijver aangelegd worden met een beperkte oppervlakte van ca. 210m² (ca. 10 bij 20m). De vijver komt voor de helft van de oppervlakte een halve meter onder het maaiveld te liggen, de andere helft wordt verdiept tot maximaal 1m65. De vijver komt te liggen tussen het dijklichaam en de Molenbeek en dient om de instroom naar de beek te temperen bij hevige plotse regenval.

Ten slotte zullen ook een zestal bestaande grachten in het gebied geruimd worden.

Het gebied is laaggelegen en heeft een nat karakter, zoals blijkt uit de topografische, hydrografische, bodemkundige en toponymische gegevens: ze omvat de loop van de Molenbeek en de aangrenzende percelen. De historische kaarten tonen dat het gebied minstens sinds het midden van de 18de eeuw in gebruik was als weiland. Dit is ook het geval tot op de dag van vandaag, en kan waarschijnlijk, gezien de landschappelijke ligging, ook verder terug geprojecteerd worden in het verleden. Het betreft dus een continu landgebruik.

Dergelijke gebieden zijn weinig geschikt voor menselijke occupatie, met uitzondering dan van perifere activiteiten zoals beweiding of een gebruik als bleekweide. Dergelijke activiteiten laten echter geen sporen na in de bodem. Antropogene aanwezigheid binnen het projectgebied kan gezien de landschappelijke situatie weinig verwacht worden. Het zou dan zeker ook gaan om perifere activiteiten zoals beweiding. De historische kaarten noch de archeologische gegevens wijzen op enige menselijke aanwezigheid binnen het projectgebied. De occupatie is eerder te verwachten op de hoger gelegen, drogere en zelf-drainerende gronden.

Aan de rand van de vallei, op de overgang naar de drogere gronden, kan in zekere mate colluviale afzetting verwacht worden. Dit kan oudere niveaus afgedekt hebben. Dergelijke zones kunnen attractief geweest zijn voor bijvoorbeeld steentijdoccupatie. Binnen de contouren van de geplande werken - slechts oppervlakkige afgraving in functie van zettingsgevoelige woning, verwijderen toplaag voor dijk aanleg - zijn goed bewaarde horizonten evenwel niet te verwachten. Zoals hoger gesteld, gaat het om natte terreinen die een eeuwenlang, continu gebruik voor beweiding hebben gekend. Deze percelen zijn intensief begraasd waardoor de toplaag intensief gewoeld is door *trampling* van vee. Bijkomend doorsnijden enkele

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

grachten het gebied, in het bijzonder ook aan de westelijke flank waar het einde van het dijklichaam komt te liggen.

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2020A382

Sitecode: 20-OUT-GS

Wettelijk depotnummer: D/2019/12.857/18

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Ninove, Zevenkotenstraat (Figuur 1, Foto 1-6)

Bounding box:

punt 1: x= 122877.1896493204, y= 170076.08633513312

punt 2: x= 123817.23853020258, y= 170581.64312717255

punt 2: x= 126532.45/ y= 169849.732375

Kadastrale gegevens:

Ninove afdeling 13, sectie A, perceel 883A, 882B, 881B, 877D, 876G, 875A, 874B, 242B, openbare weg.

Ninove afdeling 13, sectie B, perceel 249B, 248F, 247C, openbare weg.

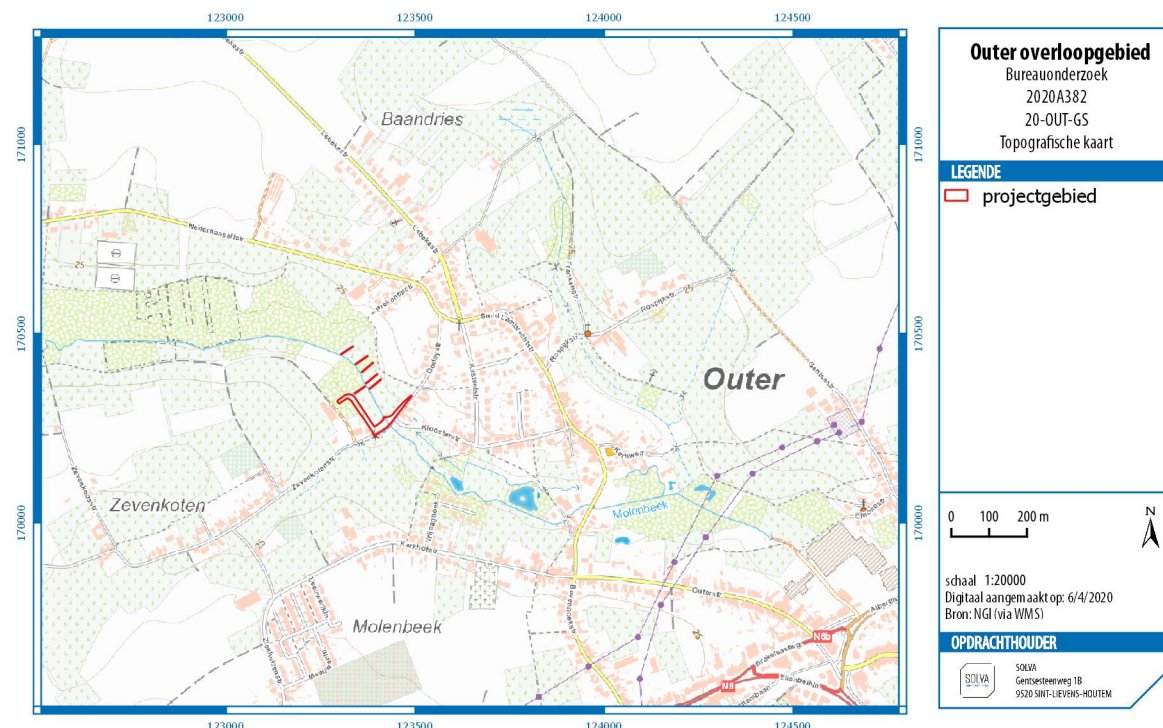
Topografische kaart: zie Figuur 1 en Figuur 2

Betrokken actoren en specialisten:

- Erkend archeoloog: Ruben Pede
- Tekst: Silke De Smet
- Kaartmateriaal: Silke De Smet
- Redactie: Bart Cherretté

Wetenschappelijke advisering:

Niet van toepassing

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Figuur 4: Kadasterkaart algemeen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIENOTA

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen**. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.³

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Het projectgebied is gelegen in het natuurlijk overstromingsgebied van de Molenbeek en wordt ingenomen door hoofdzakelijk grasland. Een deel is begroeid, hoofdzakelijk struikgewas. Het projectgebied is doorsneden door talrijke grachten (zie opmetingsplan) en wordt omringd door grachten, de Molenbeek en bomenrijen. Ten westen van het perceel is er bewoning.

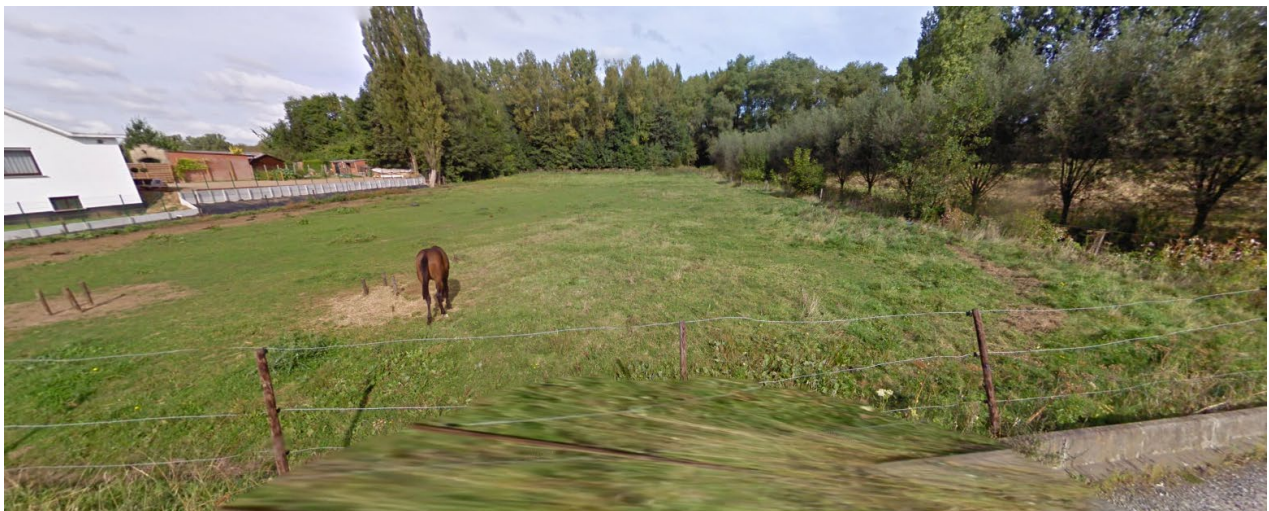

Foto 1: Zicht op een deel van het projectgebied vanuit het zuiden.

³ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

2.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

Zie bijlage 1 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor het overloopgebied.

Stad Ninove wenst een overloopgebied aan te leggen in Outer, ter hoogte van de Zevenkotenstraat. Omwille van de overstromingsgevoeligheid en de zettingsgevoeligheid van een aanpalende woning, onmiddellijk grenzend aan het projectgebied (westzijde) zijn grootschalige en diepere graafwerken voor een bufferbekken niet mogelijk. Daarom wordt geopteerd voor een uitvoering met oppervlakkige werken, werken in opbouw en herstel van bestaande elementen, namelijk (1) de aanleg van een dijklichaam, (2) een beperkte buffervijver tussen dijk en beek om de overloop naar de beek te temperen en tot slot (3) het herprofilen van een reeks bestaande grachten.

De talud van het dijklichaam zal een totale lengte van ca. 290m hebben en breedtes variërend tussen ca. 3 en 8m, de hoogte meet ca. 2m. Om de talud aan te leggen, zal enkel de toplaag (graszoden) verwijderd worden. Verdere afgravingen zijn niet mogelijk gelet op de problematiek van de aanpalende woning. Om de stabiliteit van de dijk te garanderen en de zettingsgevoelige woning te beschermen, dienen de schuifweerstandskarakteristieken van de bodem plaatselijk verbeterd te worden. Er kan daartoe geen grond uitgegraven worden, maar op bepaalde plaatsen worden boringen uitgevoerd waarlangs een bindmiddel in de bodem wordt geïnjecteerd, tot op een diepte van 2,75m. Er wordt vervolgens een pauze in de werken ingelast, die dient om de woning te monitoren. Afhankelijk van deze monitoring kan deze massastabilisatie plaatselijk zijn, of uitgebreid worden over grotere afstand van de dijk. Om de dijk aan te leggen, wordt een smalle werfstrook voorzien. Deze ligt ten oosten van de dijk, naar de beek toe, en dus verwijderd van de woning en de valleirand.

Er zal voorts een kleine buffervijver aangelegd worden met een beperkte oppervlakte van ca. 210m² (ca. 10 bij 20m). De vijver komt voor de helft van de oppervlakte een halve meter onder het maaiveld te liggen, de andere helft (100m²) wordt verdiept tot maximaal 1m65. De vijver komt te liggen tussen het dijklichaam en de Molenbeek en dient om de instroom naar de beek te temperen bij hevige plotse regenval.

Ten slotte zullen ook een zestal bestaande grachten in het gebied geruimd worden.

Figuur 5: Ontwerpplan van de bedijking met bufferbekken (bron: D+A NV)

Figuur 6: Noordelijk deel van het projectgebied met de te ruimen grachten (bron: D+A NV)

2.1.3 DE ONDERZOEKSOPDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor het overloopgebied heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Silke De Smet. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Silke De Smet. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Silke De Smet, Arne Verbrugge en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht

worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentieerd geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door d+aconsult en Stad Ninove ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESSMENTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

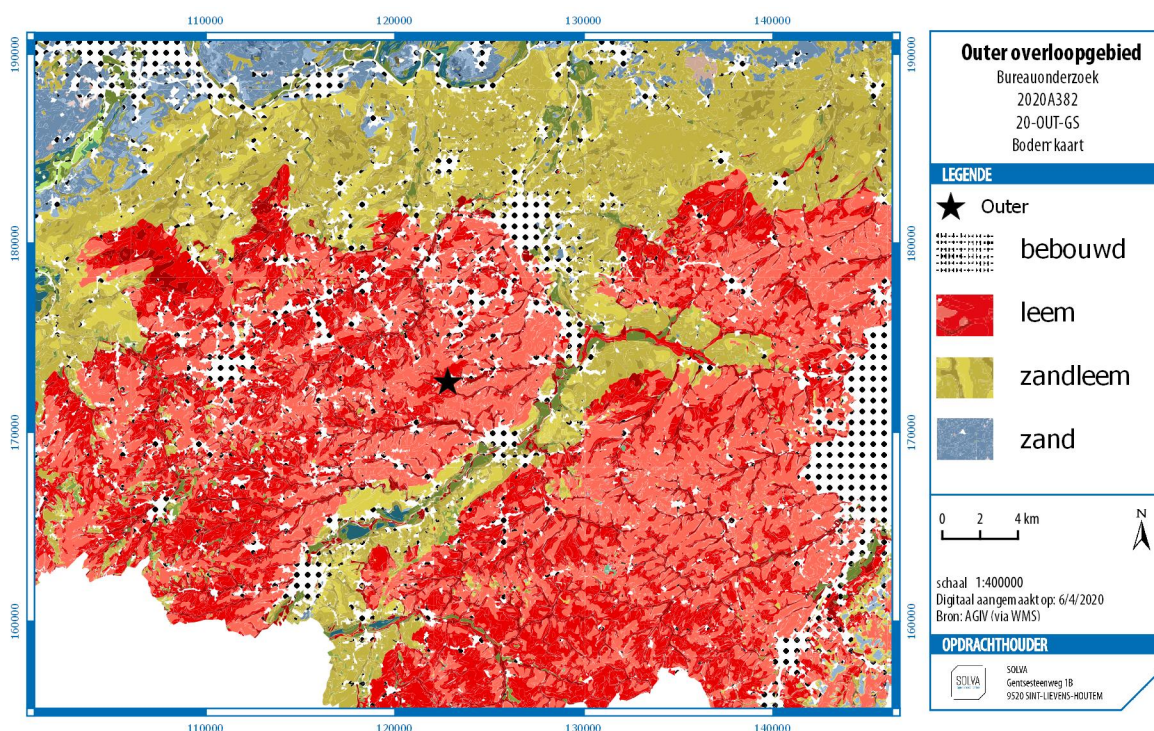
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

Ninove is gelegen in het zuidoosten van de provincie Oost-Vlaanderen, dicht bij de grens met de provincie Vlaams-Brabant, in de Dendervallei. Deze kenmerkt zich op deze plaats door de aanwezigheid van uitgesproken steilranden aan de oostelijke flank en een meer glooiend en gradueel opklimmend landschap aan de westelijke flank. De stad is te situeren in de leemstreek, maar het stadscentrum is gekarteerd als antropogene zone.

Figuur 7: Bodemkaart met aanduiding van Outer (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Het projectgebied situeert zich ten noordwesten van het stadscentrum van Ninove. Het projectgebied valt volgens het gewestplan binnen groengebied.

2.2.3.2 AARDKUNDIGE EN HYDROGRAFISCHE SITUERING

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO⁴

Het projectgebied ligt in de 'ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone', en meer bepaald in het deel van het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. Dit district bestaat uit een geaccidenteerd tertiair heuvellandschap waarop voornamelijk lemige eolische gronden werden afgezet. Het district bevindt zich in het zuiden van Vlaanderen.

Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuveld (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het Tertiair en tijdens het Pleistoceen veroorzaakte het huidige golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de loesspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met o.a. de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oost-west en noord-zuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d'Hoppe, 157,5 m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvelds dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwilt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100 m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Het is aan de rand van deze laatste dat het projectgebied gesitueerd ligt. Vermits de weerstandsbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80 cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte

⁴ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het Tertiair kleig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakte van de Dender.

De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellinggronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het Tertiair substraat dagzomen.

Geologie

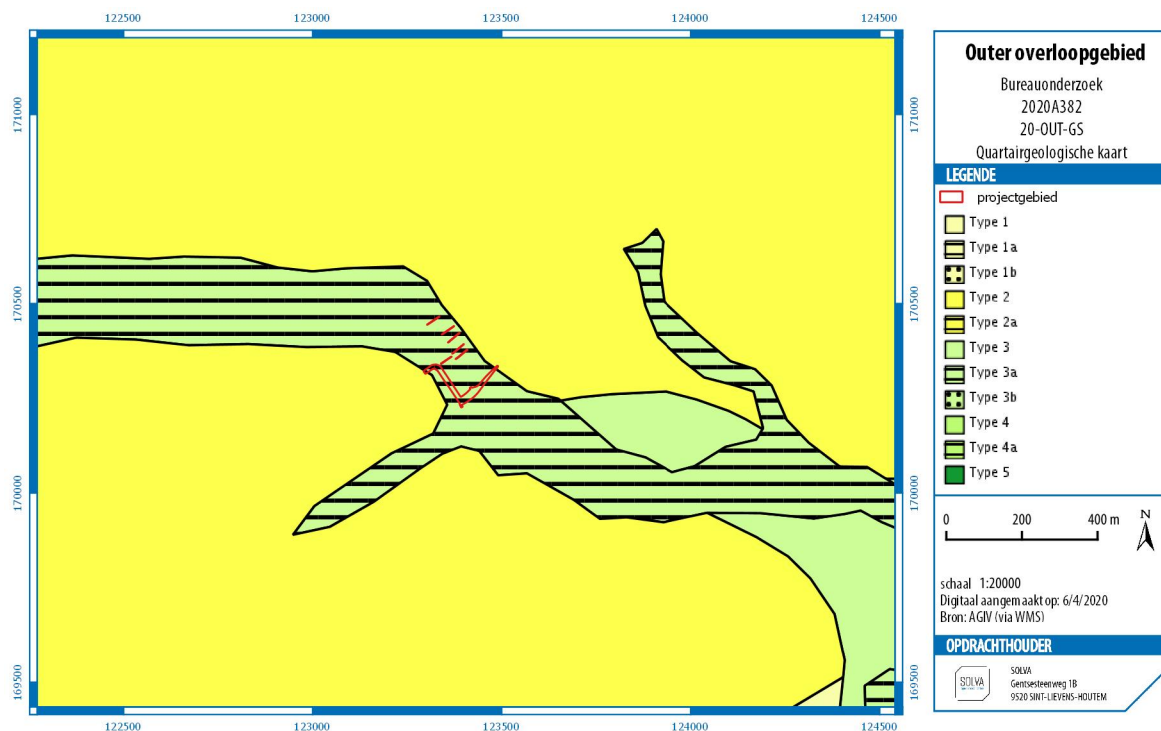
Tijdens het Tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het Pleistoceen (Quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het Tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen).

Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15 m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het Weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De Tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

Gedurende het Holocene had eerst een riviererosie van het Pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werd uitgeschuurd tot op de leperiaanse kleilagen. Later werd de vallei gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en venig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

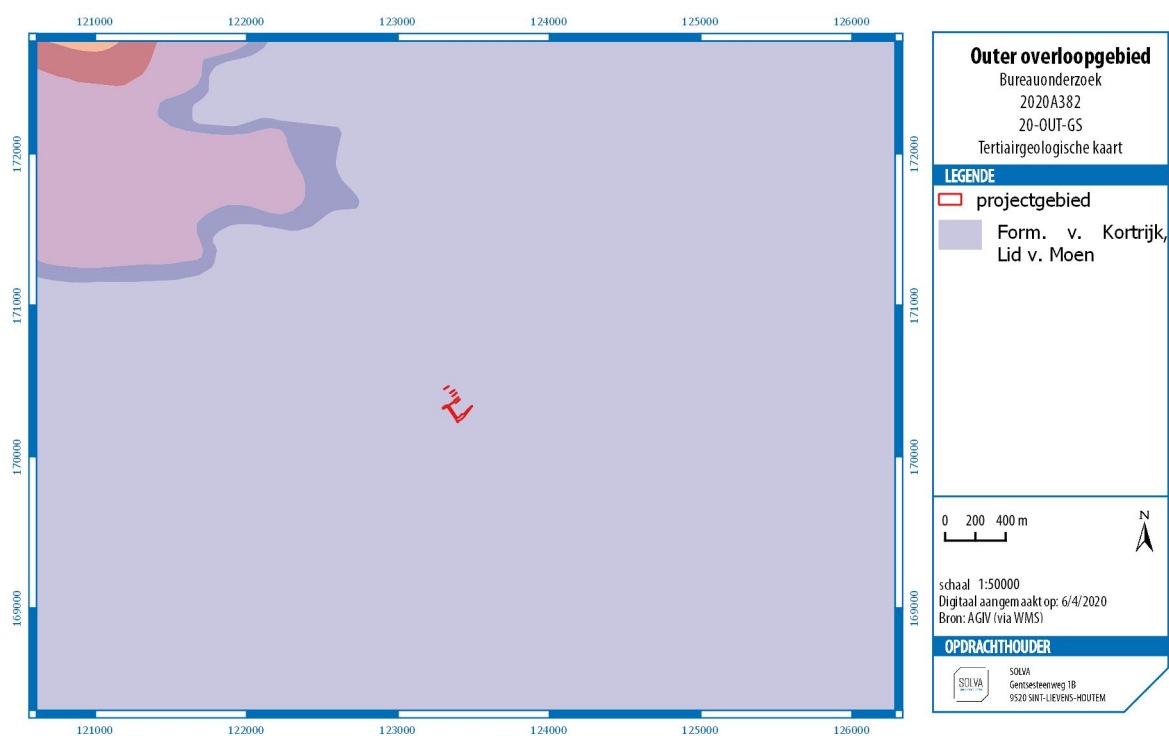
HET PROJECTGEBIED

De **Quartairgeologische profieltypekaart** karakteriseert het projectgebied als Holocene en/of Tardiglaciale fluviale afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3).

Figuur 8: Quartairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het onderzoek (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Op de **Tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen.

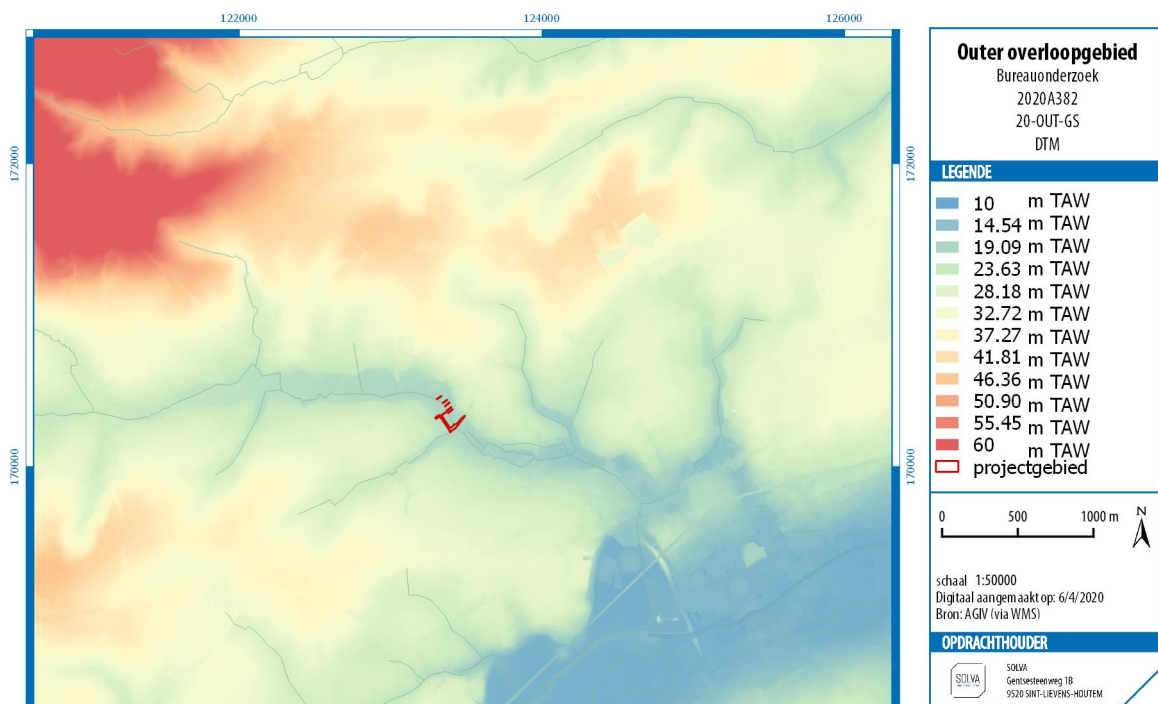

Figuur 9: Tertiairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

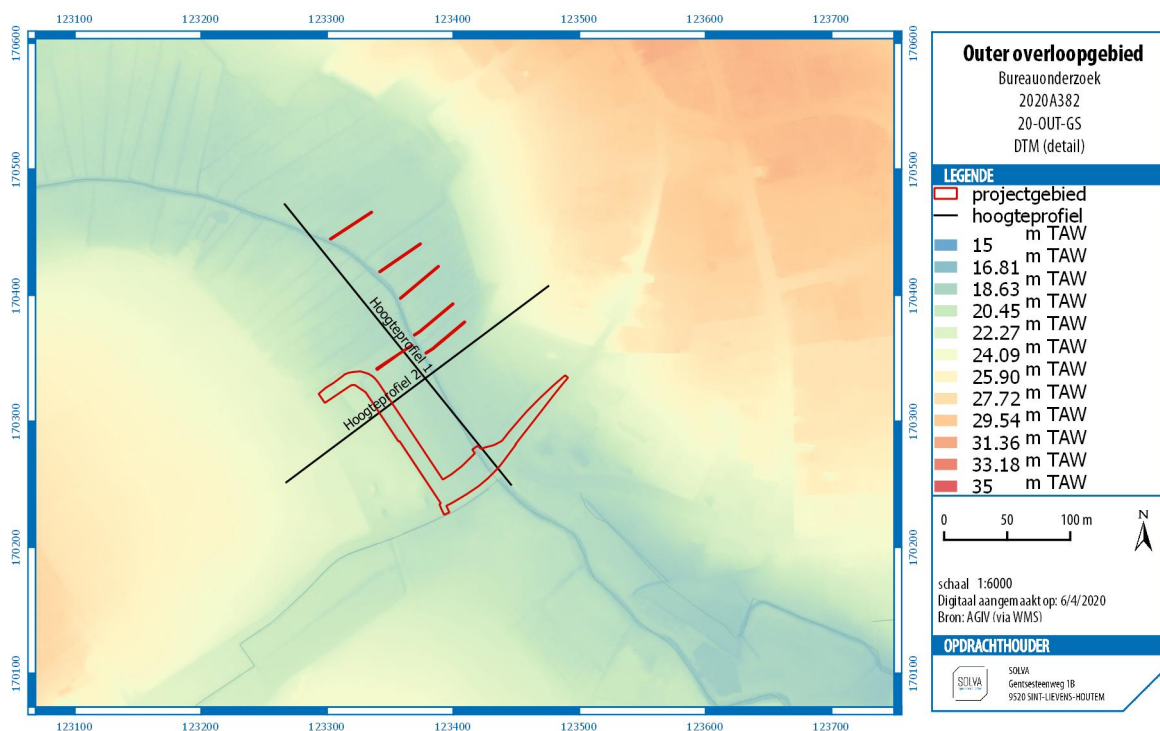
Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

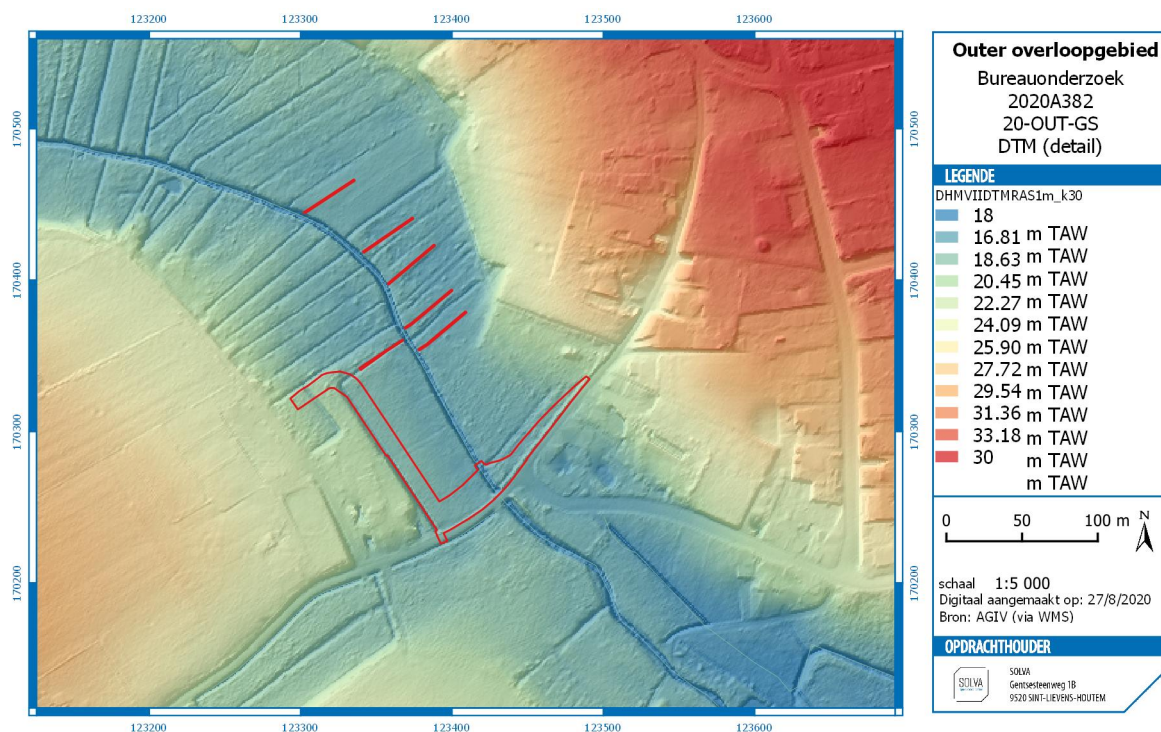
Op het **hoogtemodel** is te zien hoe het projectgebied, dat zich ten noordwesten van Outer bevindt, gelegen is in de alluviale vallei van de Molenbeek. Uit de detailopname van het digitaal terreinmodel blijkt duidelijk ook de natte terreingesteldheid van het projectgebied, af te leiden uit de talrijke ontwateringsgrachten waarmee de vallei en het projectgebied doorsneden zijn (fig. 12 – hillshade). Het alluvium reikt tot aan de zettingsgevoelige woning. Net ten noorden van de woning, waar het dijklichaam de woning zal omsluiten, doorkruisen enkele grachten het projectgebied en de zone van het aan te leggen dijklichaam.

Figuur 10: Digitaal terreinmodel (algemeen) met aanleiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

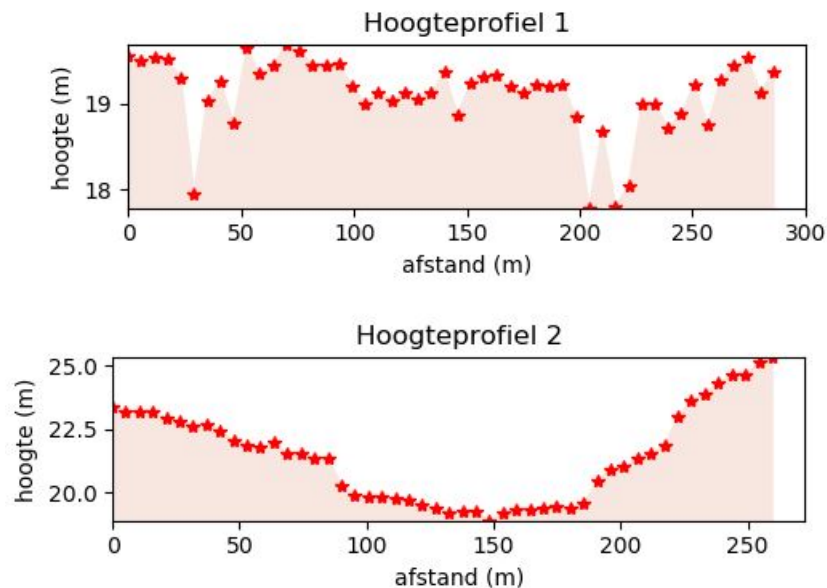

Figuur 11: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

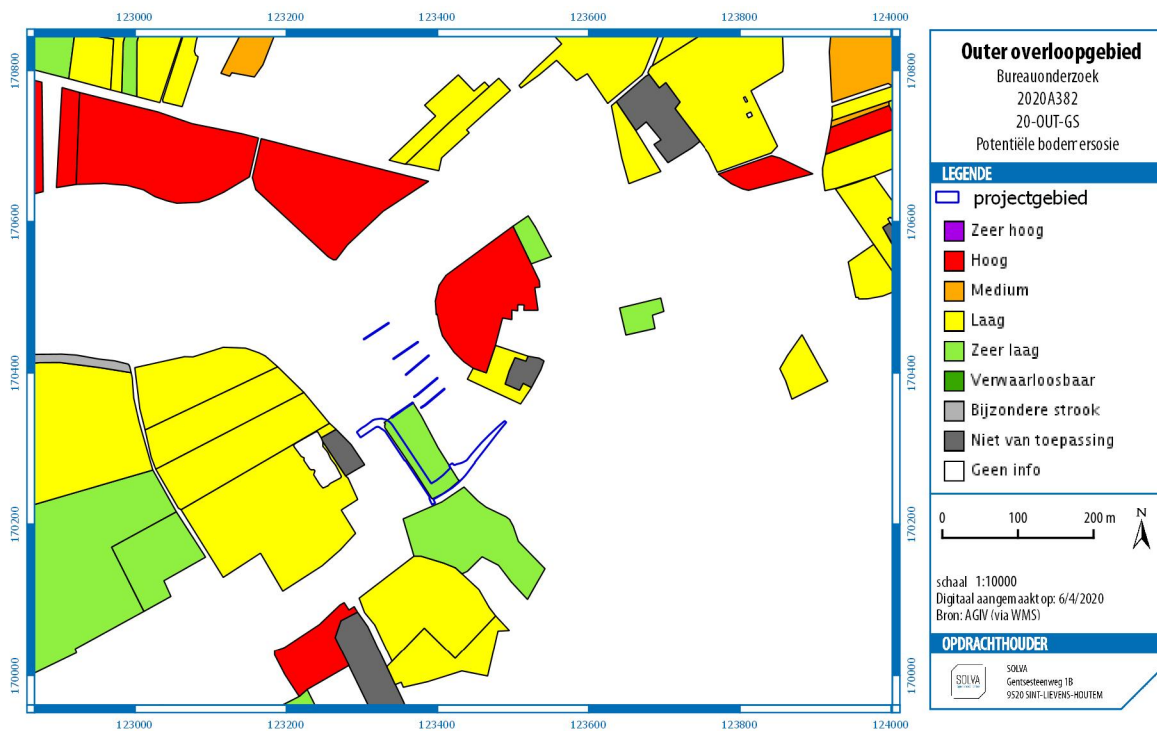
Figuur 12: Projectgebied op hillshade.

Het projectgebied zelf heeft hoogtes schommelend tussen +j15 m en +25 m TAW. In noordwestelijke-zuidoostelijke richting is het terrein relatief effen. Vanuit het zuidwesten naar het noordoosten van het terrein toe helt het terrein af.

Figuur 13: Hoogteprofielen 1 en 2 van genomen op het projectgebied ((bron: SOLVA; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

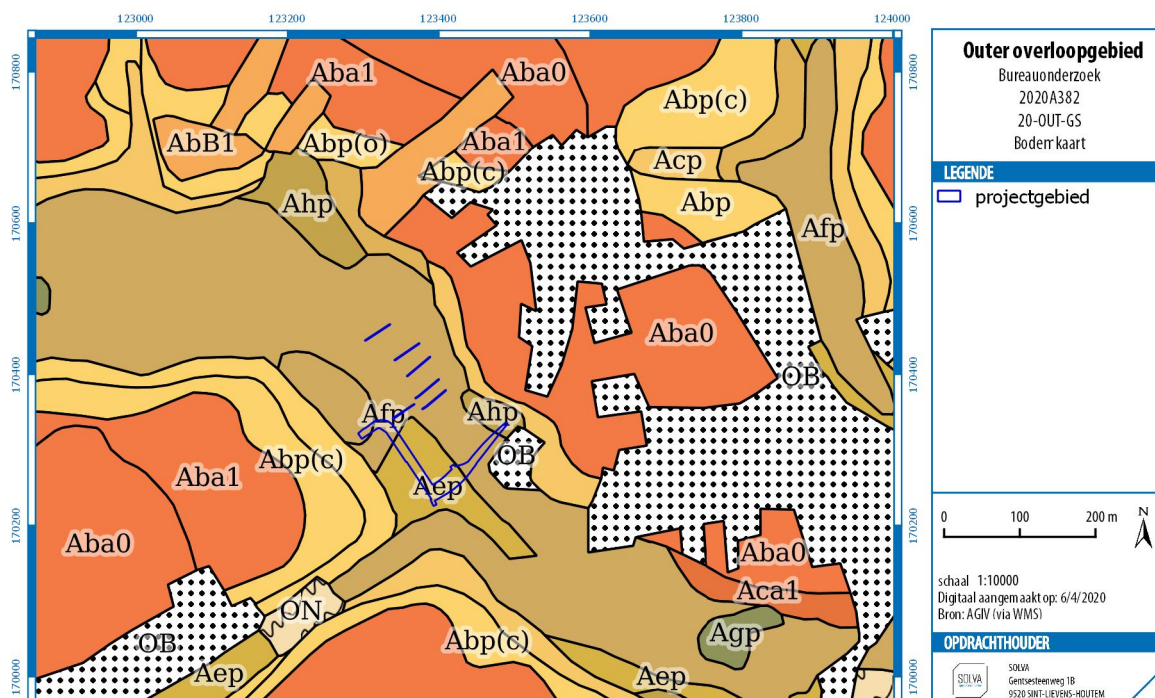
De **potentiële bodemerosiekaart** toont voor het projectgebied een zeer lage kans op bodemerosie.

Figuur 14: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

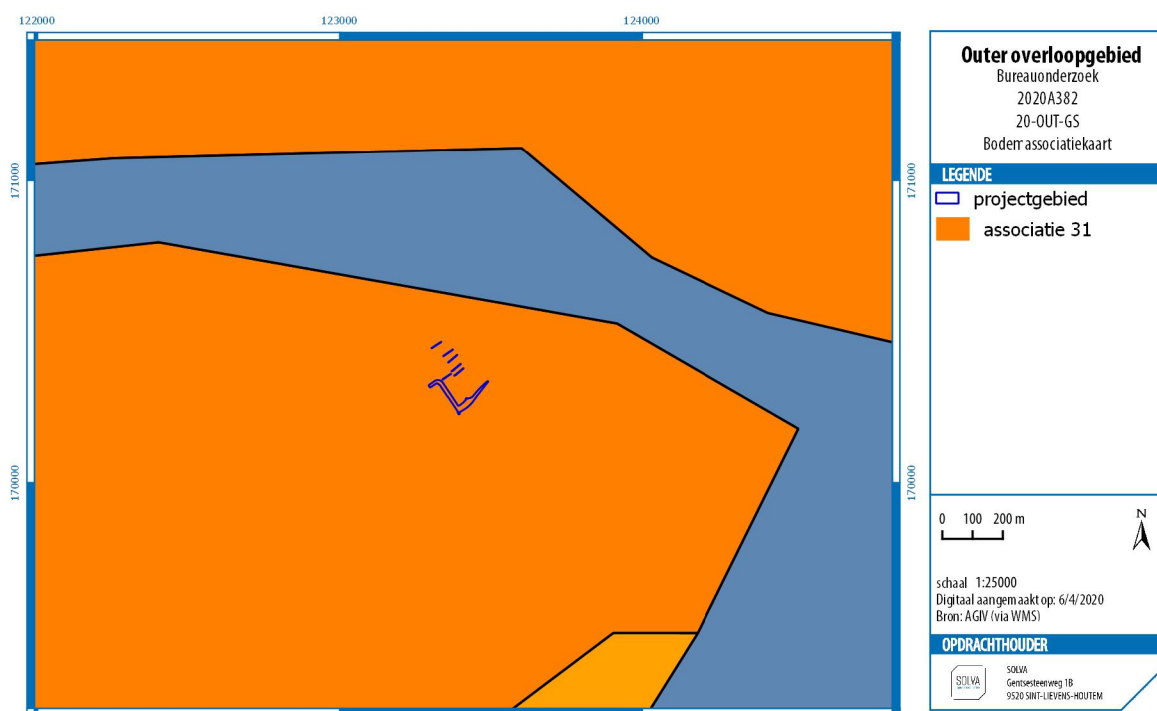
De **bodemkaart** geeft aan dat de gronden van het projectgebied bestaan uit natte leembodem zonder profiel (Aep), een natte gleyige bodem die ongeschikt is als bouwgrond. Verder betreft het ook een zeer natte en zeer sterk gleyige leembodem zonder profielontwikkeling (Afp) in het noorden van het projectgebied. Bij deze bodem ligt de grondwatertafel doorgaans heel ondiep en is de bodem aldus weinig productief. In de noordwestelijke hoek van het projectgebied bevindt zich ten slotte een vAfp bodem, een zeer natte en zeer gleyige bodem met veen op geringe diepte. Ook hier komt de grondwatertafel zeer ondiep voor. Buiten het projectgebied situeren zich de hoger gelegen, drogere gronden die de alluviale vallei begrenzen.

De bodemgesteldheid en de natte omstandigheden van het projectgebied sluiten goed aan bij het beeld van het digitale hoogtemodel, met de aanwezigheid van talrijke ontwateringsgrachten (zie hoger, fig. 12, *hillshade*).

Figuur 15: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

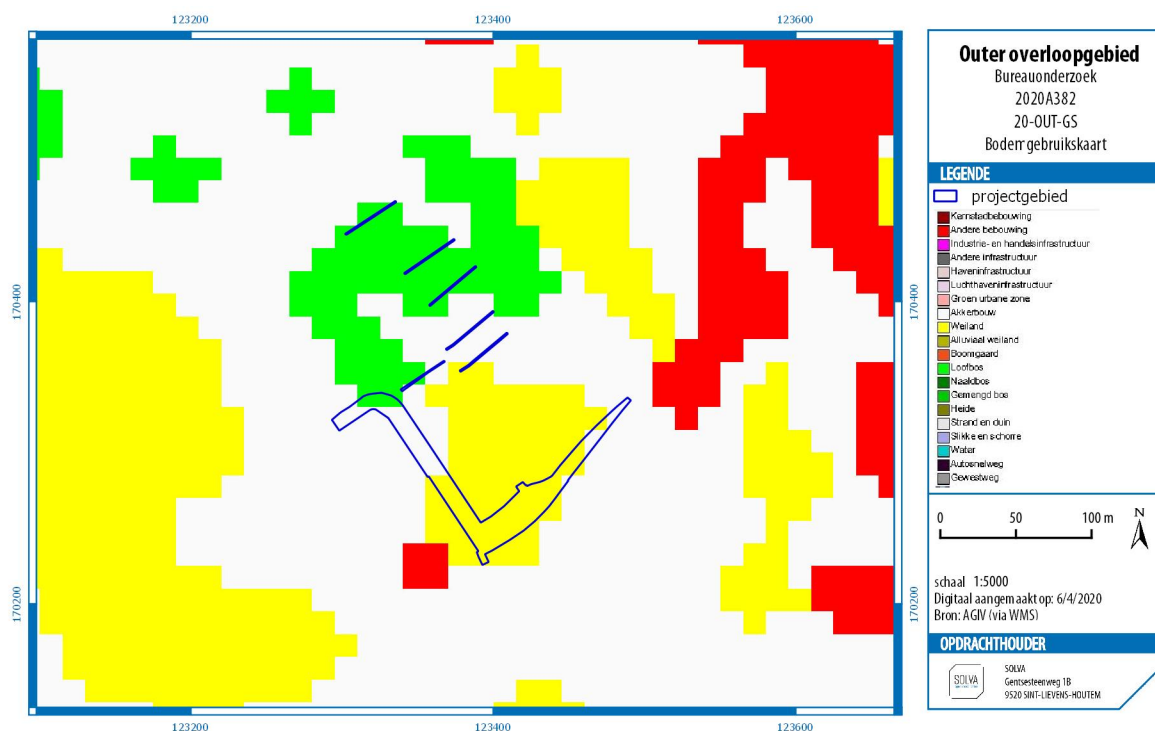
De **bodemassociatiekaart** wijst op een normale associatie (31) met leemgronden met textuur B horizont.

Figuur 16: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

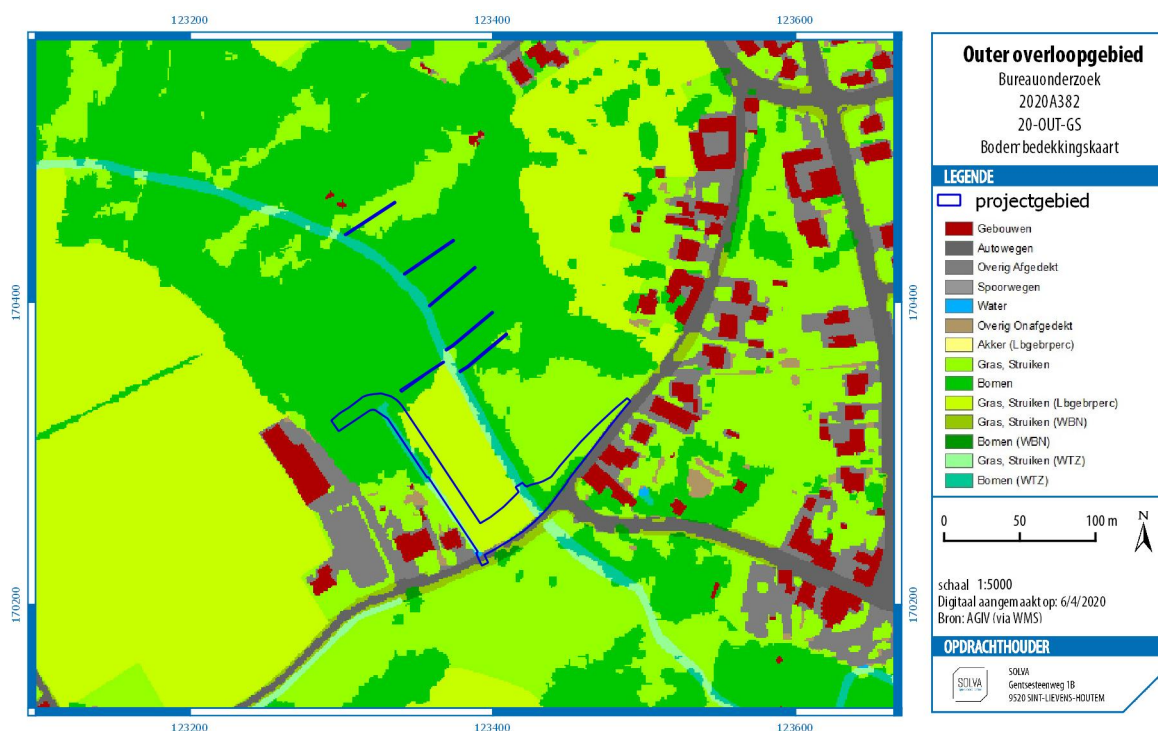
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskaart** wordt het zuidelijke deel van het projectgebied gebruikt als weiland, terwijl het noordelijke deel als akkerland dienst doet. Een klein deel wordt ingenomen door loofbos.

Figuur 17: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Ook de **bodembedekkingskaart** toont wordt het projectgebied grotendeels ingenomen door groenzone (gras, struiken, en in mindere mate bomen) en door bestaande grachten. In het zuiden grenst het projectgebied aan de Zevenkotenstraat.

Figuur 18: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Een **recente luchtfoto** uit 2015 geeft een gelijkaardig beeld weer.

Figuur 19: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 *HISTORISCH KADER*

2.2.4.1.1 ALGEMENE GESCHIEDENIS VAN DEELGEMEENTE OUTER

De oudste schriftelijke vermelding van Outer gaat terug tot het vierde kwart van de 12de eeuw, wanneer we de vermelding 'Outhre' en 'Oltra' vinden. De baronie van Boelare had oorspronkelijk het dorp in handen. Later hadden de families d'Oultre, Van der Aa, d'Enghien en Musaert het er voor het zeggen. Herlinckhove, het oorspronkelijke 'domein van St-Amand' vormde een heerlijkheid met eigen kerk. In de 9de eeuw was het een eigendom van de abdij van Sint-Amand in Elnone.

Het projectgebied is ten noordwesten van de kern van Outer gelegen.

2.2.4.1.2 GESCHIEDENIS VAN HET PROJECTGEBIED

De omgeving van het projectgebied geeft in beperkte mate blijk van menselijke aanwezigheid in de vroege geschiedenis, vóór de dorpsvorming van Outer. Er zijn enkele registraties van archeologische vondsten uit de steentijden en Romeinse periode in de wijde omgeving, maar niet ter hoogte van het projectgebied zelf. Vondsten en sites te dateren in de middeleeuwen of post-middeleeuwse perioden situeren zich ter hoogte van het stadscentrum van Ninove. Het historisch kaartmateriaal vanaf het midden van de 18e eeuw toont dat het projectgebied zich in de beekvallei bevindt. De omgeving wordt gebruikt als akker- en eiland en ten zuidoosten concentreert zich bewoning.

2.2.4.2 *INVENTARIS ONROEREND ERFGOED*

In de omgeving van het projectgebied is het geregistreerde onroerende erfgoed eerder beperkt. Ten zuidwesten van het projectgebied staat een vernieuwe hoeve uit het einde van de 19e eeuw geregistreerd.⁵ Ten noordoosten van het projectgebied ligt een tweede hoeve, waarvan de bewaarde traditionele zandstenen rondboogdeur gedateerd is tot 1844.⁶

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Hoeve [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/83582> (Geraadpleegd op 20-01-2020)

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Hof ten Baandries [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/9477> (Geraadpleegd op 20-01-2020)

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

De voorloper van de huidige Zevenkotenstraat/Godeystraat moet op de Villaretk kaart wellicht zuidelijker geprojecteerd worden, vanwege een foutenmarge op de georeferentie. Ondanks de onnauwkeurige georeferentie, schetst deze kaart een gelijkaardig beeld aan de huidige toestand van het terrein wat betreft het projectgebied. Het is gelegen ten zuidwesten van de Molenbeek in de beekvallei. De huidige gracht die binnen het projectgebied valt is uiteraard nog niet te zien. De hoger gelegen gronden buiten de beekvallei zijn duidelijk te onderscheiden, de beekvallei zelf is enkel als grasland met wat beplanting in gebruik. Het wegennet uit het midden van de 18^e eeuw komt in grote mate overeen met de huidige situatie.

Figuur 20: Uitsnede uit de Villaretk kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 14/4/2020)

Het projectgebied situeert zich tussen de toponiemen 'Sevenkoeten' en 'Outer', buiten een historische kern.

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771-1778)

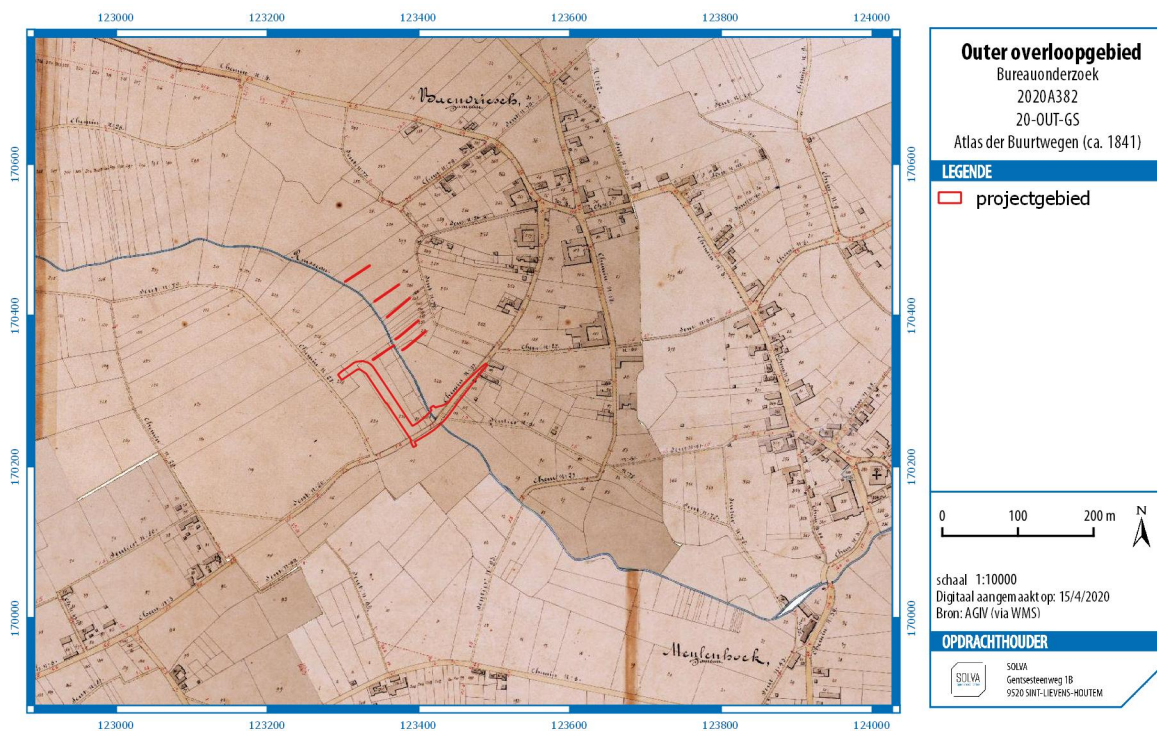
De georeferentie van de Ferrariskaart is minder nauwkeuriger dan die van de Villaretkaart. Het trace van het wegennet komt min of meer overeen met de huidige situatie. Het verloop van de Molenbeek wijkt echter af, waardoor het projectgebied hier ten noordoosten van de beek gelegen is in plaats van ten zuidwesten, maar het is duidelijk dat het projectgebied binnen de beekvallei moet gesitueerd worden. De bewoning in de omgeving is verder uitgebreid, maar de situatie binnen het projectgebied zelf is dezelfde.

Figuur 21: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

Hier lijkt het projectgebied goed geprojecteerd te worden, zowel ten opzichte van de Molenbeek als het stratennet. Verder biedt de Atlas der Buurtwegen weinig nieuwe informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten.

Figuur 22: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)

2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

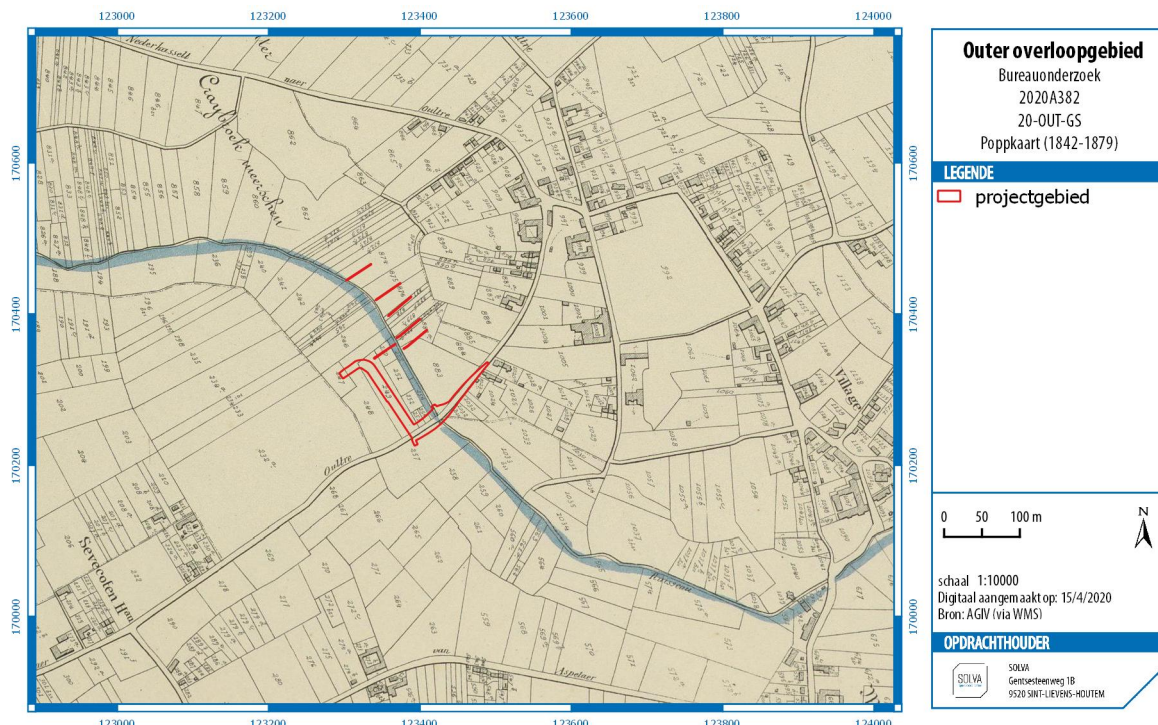
De kaart Vandermaelen biedt weinig verdere informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten.

Figuur 23: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)

2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRÉTIEN POPP - ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)

De Poppkaart biedt weinig bijkomende informatie ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen. Het toponiem 'Craybroeck meerschen' geeft de natte context van de terreinen weer.

Figuur 24: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 15/4/2020)

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

De situatie weergegeven op een recente luchtfoto uit 1971 komt goed overeen met het beeld te zien op de Poppkaart.

Figuur 25: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

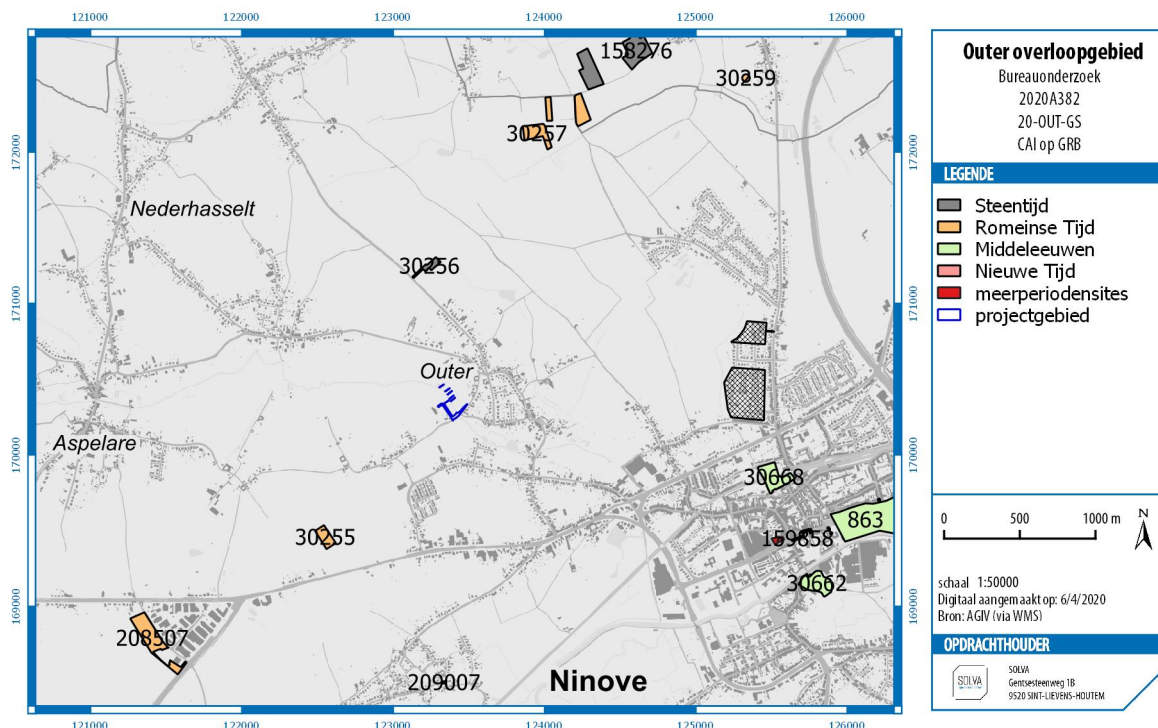
Op een recente luchtfoto uit 1990 vallen weinig veranderingen op te merken, met uitzondering van de uitbreiding van de woning ten zuidwesten van het projectgebied en het verdwijnen van de bomenrij in het zuiden van het projectgebied.

Figuur 26: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Voor het **projectgebied** zelf zijn nog geen archeologische vondsten of sites gekend.

Figuur 27: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 6/4/2020)

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (**CAI**) een matige hoeveelheid registraties, waarvan de meeste zich op een afstand groter dan 1km van het projectgebied bevinden. Hieronder worden de dichtstbijzijnde weergaven besproken.

Op locatie **30256** werd bij een controle van werken in 2008 een windval aangetroffen met aardewerk en silexvershraling en silexfragmenten, o.a. fragment van een gepolijste bijl. Daarnaast werden ook een aantal Romeinse vondsten gedaan, o.a. op locatie **30257**, waar vermoedelijke enkele brandrestengraven aan het licht kwamen bij een controle van werken in 2008, en op locatie **30255**, waar eveneens bij een controle van werken in 2008 een brede gracht, een greppel en een aantal kuilen met aardewerk werden gevonden.

Verder vallen er in de ruime omgeving ook een aantal sites op te merken uit de Middeleeuwen, Nieuwe Tijd en een meerperiodensite ter hoogte van het centrum van Ninove. Deze worden hier verder niet in detail besproken.

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Het projectgebied ligt in het alluvium van de Molenbeek, een laaggelegen nat gebied. Verschillende indicaties tonen dit aan. Op de Quartairgeologische kaart staat het gebied gekarteerd als fluviatiele afzettingen. Uit het DTM-model blijkt duidelijk de laaggelegen positie ten opzichte van de hoger liggende, omringende terreinen. Het waterverzadigde karakter van deze gronden is ook duidelijk af te leiden uit de talrijke ontwateringsgrachten die het gebied doorsnijden. De bodemkaart maakt melding van natte leembodems die ongeschikt zijn als bouwgrond en waarvan de grondwatertafel doorgaans heel ondiep ligt. De overgang naar de drogere gronden die de beekvallei flankeren, ligt buiten het projectgebied. Het toponiem Craybroeck Meerschen illustreert tot slot tevens het laaggelegen, natte karakter van het projectgebied.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

Binnen het projectgebied of nabije omgeving zijn geen archeologische waarden bekend. Het projectgebied situeert zich ten westen en een eind verwijderd van de historische kern van Outer. Het historisch kaartmateriaal vanaf het midden van de 18e eeuw toont dat het projectgebied zich in de alluviale vallei bevindt, de gronden zijn stevast als weiland in gebruik geweest.

2.2.6.3 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

➤ Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolutie

Het gebied is laaggelegen en heeft een nat karakter, zoals blijkt uit de topografische, hydrografische, bodemkundige en toponymische gegevens: ze omvat de loop van de Molenbeek en de aangrenzende percelen. Dergelijke gronden zijn enkel geschikt voor weiland.

De historische kaarten tonen dan ook dat het gebied minstens sinds het midden van de 18de eeuw in gebruik was als weiland. Dit is ook het geval tot op de dag van vandaag, en kan waarschijnlijk, gezien de landschappelijke ligging, ook verder terug geprojecteerd worden in het verleden. Het betreft dus een continu landgebruik.

Dergelijke gebieden zijn weinig geschikt voor menselijke occupatie, met uitzondering dan van perifere activiteiten zoals beweiding of een gebruik als bleekweide. Dergelijke activiteiten laten echter geen sporen na in de bodem.

Antropogene aanwezigheid binnen het projectgebied kan gezien de landschappelijke situatie weinig verwacht worden. Het zou dan zeker ook gaan om perifere activiteiten zoals beweiding. De historische kaarten noch de archeologische gegevens wijzen op enige menselijke aanwezigheid binnen het projectgebied. De occupatie is eerder te verwachten op de hoger gelegen, drogere en zelf-drainerende gronden.

Aan de rand van de vallei, op de overgang naar de drogere gronden, kan in zekere mate colluviale afzetting verwacht worden. Dit kan oudere niveaus afgedekt hebben. Dergelijke zones kunnen attractief geweest zijn voor bijvoorbeeld steentijdoccupatie. Het is mogelijk dat dergelijke niveaus zich op grotere diepte bevinden.

Binnen de contouren van de geplande werken - slechts oppervlakkige afgraving in functie van zettingsgevoelige woning, verwijderen toplaag voor dijk aanleg - zijn goed bewaarde horizonten evenwel niet te verwachten. Zoals hoger gesteld, gaat het om natte terreinen die een lang, continu gebruik voor beweiding hebben gekend. Deze percelen zijn intensief begraasd waardoor de toplaag met zekerheid intensief gewoeld is door *trampling* van vee. Bijkomend doorsnijden enkele grachten het gebied, in het bijzonder ook aan de westelijke flank waar het einde van het dijklichaam komt te liggen.

➤ Wat is de impact van de geplande werken?

Er zal een overloopgebied aangelegd worden ter hoogte van de Molenbeek. Omwille van de overstromingsgevoeligheid en de zettingsgevoeligheid van een aanpalende woning, onmiddellijk grenzend aan het projectgebied (westzijde) zijn grootschalige en diepere graafwerken voor een bufferbekken niet mogelijk. Daarom wordt geopteerd voor een uitvoering met oppervlakkige werken, werken in opbouw en herstel van bestaande elementen, namelijk (1) de aanleg van een dijklichaam, (2) een beperkte buffervijver tussen dijk en beek om de overloop naar de beek te temperen en tot slot (3) het herprofilen van een reeks bestaande grachten.

De aanleg van een dijklichaam (annex werfstrook) zal de grootste impact hebben. Qua graafwerken is de impact evenwel beperkt omwille van de problematiek van stabiliteit. Enkel de toplaag (graszonden en onderliggende teelaarde, wat beperkt is in weiland) zal verwijderd worden. Door middel van puntboringen zal het dijklichaam verstevigd worden via een stabiliserende injectie in de boorgaten. Via monitoring zal bepaald worden in welke mate dit dient te gebeuren. De werken verlopen dus gefaseerd.

De buffervijver heeft slechts een geringe impact op de bodem. De oppervlakte beperkt zich tot 210m² en is gesitueerd tussen het dijklichaam en de beek. De impact op de bodem is nog verder op te delen: de helft van deze oppervlakte kent slechts een uitgraving tot 50cm. Enkel plaatselijk, naast de beek, wordt verder verdiept.

De overige werken betreffen vooral onderhoudswerken aan reeds bestaande grachten en hebben alsdusdanig geen impact.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Op basis van de landschappelijke, de historische, de cartografische en de archeologische data, kon een verwachting gemaakt worden ten aanzien van het archeologisch erfgoed. Het wetenschappelijk kennispotentieel dat kan bereikt worden binnen de contouren van de geplande werken wordt laag ingeschat:

- Landschappelijk gaat het om een laaggelegen, nat gebied in de vallei van de Molenbeek. Dergelijke gronden zijn minder geschikt voor menselijke occupatie, die eerder op de flanken en de toppen van de hoger gelegen, droge kouterruggen te verwachten is. Directe activiteiten aan het water zijn beperkt tot perifere zaken zoals beweiding, het bleken van laken, wassen, ... en het gaat hier dus niet om activiteiten met een impact in de bodem. Dit beeld komt ook naar voor uit de historische kaarten, die een continu gebruik als grasland aantonen. Ook het regelmatig overstromen van de Molenbeek, de reden voor de geplande werken, moet als ongunstige factor voor menselijke activiteiten gezien worden. De impact van de werken is bovendien in diepte beperkt tot verwijdering van de toplaag.
- Aan de rand van de vallei, op de overgang naar de drogere gronden, kan in zekere mate colluviale afzetting verwacht worden. Dit kan oudere niveaus afgedekt hebben. Dergelijke zones kunnen attractief geweest zijn voor bijvoorbeeld steentijdoccupatie. Binnen de contouren van de werken worden goed bewaarde horizonten echter niet verwacht. Er wordt slechts oppervlakkig gegraven en gezien het eeuwenlange gebruik als weiland is deze bovenlaag intensief omwoeld door *trampling*.
- Er is weliswaar in oppervlakte een impact, maar de diepte van de werken is beperkt tot het verwijderen van de toplaag. Enkel de buffervijver impliceert plaatselijk een diepere ingreep, maar het gaat hier om zeer beperkte oppervlaktes. Wat de massastabilisatie door boringen betreft, zullen deze wel een diepere ingreep op de bodem impliceren maar het gaat om 'puntlocaties' met een beperkte ingreep door middel van boringen waar geen zinvol onderzoek kan geschieden door de aard van de werken (boring waarin onmiddellijk een stabilisatie wordt geïnjecteerd).

Op basis van bovenstaande afwegingen wordt het **wetenschappelijk kennispotentieel** binnen de contouren van de geplande werken zeer gering ingeschat.

- *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Verder (voor)onderzoek biedt **geen kans op wezenlijke kennisvermeerdering**. Daarom is **verder archeologisch (voor)onderzoek niet opportuun, de inspanning daartoe zou niet in verhouding staan tot de**

kenniswinst. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2.2.6.4 *AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT*
Niet van toepassing.

2.2.6.5 *AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT*
Niet van toepassing.

3 BIBLIOGRAFIE

3.1 LITERATUUR

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. EN DE BLUST G. (2002) *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*. Onuitgegeven rapport.

3.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op 09/07/2020

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://geo.onroerendergoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroerendergoed.be/>